

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА КИТАЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з китайської філології

на тему:

Перекладацькі трансформації при перекладі китайських фразеологізмів-
чен'юй, що містять числівники, українською мовою

Юрчак Дарини Ігорівни
Студентки III курсу, групи Пкит 09-20
денної форми навчання
Освітньої програми Китайська мова і література та переклад,
західноєвропейська мова
Спеціалізації 035.065 Східні мови і літератури
(переклад влючно), перша – китайська
Спеціальності 035. Філологія
Науковий керівник: ст. викл. Мерзлюк Д.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____ ЄКТС _____

Члени комісії:

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ.....	5
1.1. Фразеологія в сучасному мовознавстві.....	5
1.2. Фразеологія в лексичній системі китайської мови.....	9
1.3. Особливості фразеологізмів, що містять числівники.....	13
Висновки до першого розділу.....	15
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ-ЧЕН'ЮЙ.....	17
2.1. Труднощі та прийоми перекладу чен'юй.....	17
2.2. Передача символіки чисел при перекладі фразеологізмів.....	22
2.3. Описовий та буквальний переклад у процесі перекладу фразеологізмів чен'юй	27
Висновки до другого розділу.....	31
ВИСНОВКИ.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Коректний переклад - запорука вдалої роботи перекладача. Здійснення перекладу потребує багато знань, в тому числі культурної спадщини мови, яка залучається у процесі перекладу.

Одним із аспектів перекладу є фразеологічні одиниці, що особливо важливі при перекладі художніх творів, адже вони підкреслюють усі тонкощі твору та передають стиль автора, етнічну, традиційну своєрідність та можуть мати виразне значення в контексті.

Часто при роботі з текстом, можуть виникнути труднощі у вигляді незрозумілих речень, які ніяк не підходять за змістом. Однією із причин невдалого перекладу може бути фразеологізм, що для носія мови не складає жодних труднощів аби зрозуміти, проте для вивчаючих мову все дещо ускладнює розуміння. Справа в тому, що для того, аби розуміти безперешкодно всі часто вживанні фразеологізми, людині необхідно знаходитись у спільноті, яка їх використовує, досить таки тривалий час, ознайомитись із музикальними творами, кінематографом та літературою. Дуже часто фразеологізми черпають із Біблії, народних розповідей та казок, що є досить доступними для носіїв мови, але не стоїть в пріоритеті для вивчення у тих, хто опановує мову.

Як результат доводиться вдаватися до таких понять як «фразеологізм», «сталий вираз», «фраза-кліше». Завдячуючи тому, що дослівно перекладати фразеологізми далеко не завжди вдається, у процесі вивчення іноземної мови, в тому числі й китайської, цьому приділяють окрему увагу.

Доволі часто до складу фразеологізмів входять числівники, що не завжди несуть у собі функцію рахунку, а й мають додаткові значення, наприклад символічне, також відображають процес творення та розвитку культури та традицій народу.

В цій роботі розглядаються фразеологічні одиниці китайської мови, що містять у собі числівники.

Актуальність роботи полягає у дослідження та вивчення фразеологічного аспекту китайської мови, через посилення інтересу щодо цього питання. Фразеологізми із числівниками займають важливе місце в українській та китайській мовах, відображаючи культурні особливості країн, що є важливим для вивчаючих мову.

Метою роботи є дослідити перекладацькі трансформації при перекладі китайських фразеологізмів, що містять числівники.

Мета роботи визначає виконання таких **завдань**:

- визначити особливості категорії фразеологізмів;
- класифікувати фразеологічні одиниці китайської мови.
- Дослідити основні прийоми перекладу китайських фразеологізмів з числівниками.
- Розглянути безеквівалентні методи перекладу.

Об'єктом дослідження є фразеологізми китайської мови з числівниками.

Предметом дослідження є перекладацькі трансформації при перекладі фразеологізмів-чен'юй.

Методами дослідження, що використовуються у роботі порівняльний аналіз, класифікація, аналогія та узагальнення.

Практичне значення полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для викладання таких навчальних дисциплін як теорія та практика перекладу китайської мови, лексикологія та історія та культура Китаю.

Структура роботи: вступ, двох розділів, висновку та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ

1.1. Фразеологія в сучасному мовознавстві

Скарбницею лінгвістики, яка показує робочу діяльність та життєвий досвід людини протягом років, є фразеологія. Мова кожного народу вдосконалюється щохвилини, а разом з нею і фразеологія. В ній таїться безліч приказок, прислів'їв, жартів та афоризмів, інформації про те, як на світ дивилися в інші часи, як поводити себе в побуті, створювали та розвивали традиції та культуру.

Фразеологія - розділ мовознавства, у якому вивчаються лексично неподільні поєднання слів. Також, фразеологією називають сукупність усталених зворотів та висловів, фразеологізмів, властивих тій чи іншій мові.

В етимології, слово «фразеологія» пішло від грецького слова «phrasis», що означає «вираження», а також від слова «logos» - вчення. Одиницею фразеології є фразеологізм.

Об'єктом фразеології як науки є сталі вирази, а також їх семантика, структура, походження та взаємозв'язок із іншими мовними одиницями, такими як слово та речення.

Можна виділити декілька основних задач фразеології:

- Потреба у класифікації фразеологічних одиниць.
- Майже неможливо точно зрозуміти, визначити переклад та застосувати фразеологічні одиниці без прослідковування їх історії виникнення.
- Вияснення способів взаємодії фразеологізмів з іншими частинами мови.

Фразеологія, у порівнянні з іншими науками, - доволі молода лінгвістична дисципліна, та вона стрімко розвивається і привертає увагу багатьох дослідників.

Так, український вчений Потебня О.О. першим поставив питання знаковості фразеологізмів. (Потебня, 1930). Мовознавець Ш. Баллі, хоч і не ставив питання виділення фразеології у окрему науку, та все ж був першим, хто визначив систематизацію, характеристику та особливі прийоми фразеологізмів у книзі «Нарис стилістики». (Баллі, 1905) Пізніше у праці «Французька лінгвістика». (Баллі, 1909)

Фразеологізмам та словам притаманні декілька спільних рис, наприклад однозначність та неоднозначність, синтаксичні та стилістичні функції. Проте, є і низка структурних та семантичних відмінностей між ними. Слова створюються зв словотворчими моделями, а фразеологізми за моделями граматичних вільних словосполучень, сполук слів.

Щоб перекласти фразеологізми потрібно зрозуміти значення метафор та знайти приховані образи. Знання фразеологізмів та вміння доцільно їх використовувати цінується у будь-якій мові, адже це показує грамотність людини.

Термін «фразеологізм» у своїй книзі «Введення в лексикологію» китайський вчений Чжан Юньянґ трактує як «специфічні словосполучення та речення в мові, які у функціональному плані виступають в якості слів, але не створюються в процесі мови, а існують в цій мові у вже готовому вигляді». (Чжан Юньянґ, 1959)

Згідно «Словника української мови» фразеологізм – усталений зворот, стійке поєднання слів, що виступає в мові як єдиний, неподільний і цілісний за значенням вислів. (Білодід, 1979)

Із вільного поєднання слів з переносним значенням народжуються фразеологізми. Фігуральність поступово стирається і словосполучення стає сталим. Від того наскільки забуваються номінативні значення компонентів залежить наскільки сильне в них переносне значення. (Кочерган, 2006)

З визначення стає зрозумілим те, що фразеологізм вживається лише як неподільна цілісна словникова одиниця. Цікавим є те, що значення фразеологізму не збігається із значенням окремих слів, що є в складі, і у реченні така сполука може виступати будь-яким членом речення.

До основних ознак фразеологізмів можна віднести:

- Єдине значення.
- Відтворюваність одного компонентного складу.
- Стійкість граматичних категорій.
- Переносне значення слів у складі фразеологізмів.
- Емоційне забарвлення. (Алефіренко, 1987, с.152)

Окрім ознак фразеологізмів, також визначають їхню будову за компонентним складом та граматичними зв'язками на наступні три види:

- 1) Фразеологізми-речення. Наприклад: баба з возу- кобилі легше.
- 2) Словосполучення. Наприклад: дерти носа.
- 3) Фразеологізми-слова. Наприклад: нарцис. (Баран, 1988)

Виділять наступні основні стилістичні ознаки фразеологізмів китайської мови:

- Образність.
- Емоційно-експресивне забарвлення.
- Образно-виразні засоби.
- Просторіччя.
- Жанрово-стилістична віднесеність. (Войцехович, 2007)

Тексти, де використовуються фразеологізми з емоційно-експресивним забарвленням, збагачують автора розмовними виразами, що робить інформацію більш доступною для простих людей. Окрім цього, збагачений такими фразеологізмами текст запам'ятовується набагато швидше та привертає увагу.

Джерелами походження фразеологізмів є:

- Усна народна творчість;
- Міфологічні джерела;
- Релігійні джерела.

Китай має багатий фонд фразеології, та становлення фразеології відбувалось доволі довго, до середини ХХ століття не було досліджень, які би розглядали китайську фразеологію.

До вивчення проблематики фразеології доєднались багато українських дослідників. Зокрема, до створення фразеологічних словників залучались Удовиченко Г., Сидоренко М., Олійник С., Коваль А., Батюк Н.; теоретичні основи фразеології розроблялися Горецьким П., Медведєвим Ф., Карповою В.

Наприкінці ХХ століття з'являються китайські наукові праці, де досліджують фразеологію та її ознаки.

У 1958 році Ма Гофань випустив «Короткий огляд чен'юй», де надавалась інформація про походження чен'юй, розглядались структурні та стилістичні особливості, а також синонімія та антонімія. (Ма Гофань, 1959, с.51)

На початку ХХІ століття у Китаї було прийнято постанову, яка полягала у включенні фразеологізмів до вступних іспитів. Інтерес до фразеологізмів почав зростати, що посприяло появі низки фразеологічних словників.

У китайській мові, все ж, фразеологію не виділяють в самостійний розділ мовознавства, а розглядають фразеологізм в залежності від завдань певних досліджень лексикології та стилістики.

Тож, мовні одиниці, які є самостійні, мають компонентний склад, характеризуються переносним значенням і відтворюваністю - становлять фразеологію.

1.2. Фразеологія в лексичній системі китайської мови

Класифікація фразеологізмів з семантичної сторони, взявши синтаксичні ідеї Ш. Баллі, в результаті здобула світове визнання та вплинула на дослідження іноземних фразеологізмів.

Їх розділяють на три типи:

- фразеологічні зрощення;
- фразеологічні єдності;
- фразеологічні сполучення. (Дашченко, 2015, с.26))

Фразеологічні зрощення – ідіоми, найбільш стійкі нерозкладні словосполучення, значення яких не впливає із значень їхніх компонентів. «Немає ніякого зв'язку, навіть потенційного, зі значенням їх компонентів». Вони неподільні за змістом і дослівно не перекладаються. Якщо замінити чи переставити слово, то сенс повністю втратиться.

Фразеологічні єдності- усталені словосполучення, цілісне значення яких мотивується сенсом їхніх компонентів. Характерним є римовані співзвуччя, алітерація.

Фразеологічні сполучення- стійкі словосполучення, компоненти яких мають обмежені зв'язки з іншими словами, але не втратили самостійності.

У семантичній класифікації також виявилися й певні недоліки. Наприклад, доволі часто важко відрізнити фразеологічне зрощення від фразеологічної єдності, тому їх об'єднують в одну групу- ідіоми.

Згодом, виділили також і четвертий тип- фразеологічні вирази, вони складаються зі слів із вільним значенням. (Скрипник, 1973, с.12)

Аби виявити лексико-семантичні та граматичні ознаки, особливості функціонування та способи існування фразеологізмів в мовному ланцюгу,

розділяють фразеологізми на структурно-семантичний тип та функціонально-стилістичний. В свою чергу ці типи мають свої класифікації. (Кочерган, 2010)

Структурно-семантичний тип поділяють на фразеологізми-словосполучення та фразеологізми-речення.

Фразеологізми-словосполучення включають в себе фразеологічні одиниці, що мають структуру словосполучення. Такий тип фразеологізмів розрізняється характером значення, то китаїст розділяє їх на ще два підтипи:

- фразеологічні вирази, що повністю складаються зі слів із вільним значеннями, кожен компонент зберігає смислову самостійність, значення одного прирівнюється до значення компонентних частин. Такі вирази легко помітити, вони шаблонні, мають традиційний характер.

Наприклад: «体力劳动» (tǐlì láodòng) - фізична праця, «脑力劳动»

(nǎolì láodòng) - розумова праця.

- фразеологічні сполуки- входить щонайменше один компонент, який є словом із специфічним значенням, що вживаються у переносному сенсі. Одною з найважливіших ознак є те, що функціонально вони відповідають слову.

Наприклад: «黄金时代» (huángjīn shídài) - золотий вік, «黑暗势力» (黑暗势力) - чорні сили. Також, інколи зустрічаються фразеологічні сполуки іншомовних фразеологізмів, що приводить до виникнення кальок-фразеологізмів. Для них характерним є послідовний переклад усіх компонентів.

Фразеологізми-речення - до цього типу входять фразеологічні одиниці зі структурою речення, а в основу значень закладені форми мислення. Вони мають лексичний склад та стійку синтаксичну структуру. Одним із прикладів

є фразеологізм «温馨无愧» (wēnxīn wúkuì) - чиста совість, що дослівно перекладається: запитаєш серце- не соромно.

Функціонально семантичний тип поділяють на:

- фразеологізми розмовного (坦白地说 tǎnbáide shuō - відверто кажучи),
- публіцистичного (保持中立 bǎochí zhōnglì - зберігати нейтралітет),
- науково-технічного (应当着重指出 yīngdāng zhūozhòng zhǐchū - варто підкреслити),
- офіційно-ділового стилю (免除职务 miǎnchú zhíwù - усунути з посади),
- службові фразеологізми (如果...时候 rúguǒ... shíhou)- в тому випадку, коли...).

Одним з найбільш авторитетних китайських дослідників фразеологізмів є Ма Гофань. Багато вчених посилаються саме на його класифікацію фразеологізмів, яка побудована на основі походження та стилістичних особливостей фразеологізмів, лінгвісти вважають її класичною.

Класифікація лінгвіста Ма Гофаня виділяє 5 розрядів:

1. Ідіома (成语 chéngyǔ - чен'юй).

«鳧脰鹤膝» (fújìng hèxī) - гомілка качки та коліно журавля ; у всього є свою плюси та мінуси.

2. Прислів'я (谚语 yànyǔ - яньюй).

«少壮不努力，老大徒上悲» (shàozhuàng bù nǔlì, lǎodà tú shàng bēi)- не будеш вчитися в молодості, пожалкуєш в старості.

3. Недомовки (歇后语 xiēhòuyǔ - сехоуюй).

«火烧眉毛-只顾眼前» (Shāo méimáo-zhǐ gù yǎnqián) – вогонь підпалює брови- дивишся лише перед собою; займатися лиш тим, що перед очима.

4. Фразеологічна сполука (惯用语 - гуаньюнюй).

«揭盖子» (jiē gàizi) - припідняти завісу.

5. Приказка (俗语 sùyǔ - суюй). (Ма Гофань, 1959)

«江山易改，本性难移» (jiāngshān yì gǎi, běnxìng nán yí) - простіше здвинути гори і ріки, ніж змінити характер людини; горбатого могила виправить.

Головним та найбільш розповсюдженим розрядом фразеологізмів у китайській мові є чен'юй. Чень Шуан дає наступне визначення чен'юй - фразеологічно пов'язані, стійкі лексично-граматичні одиниці сучасної китайської мови, які в короткій відточеній формі чотирискладових (в основному) ритмічних словосполучень та речень, наповнені архаїзмами, яскраво, жваво та виразно відображають різні поняття реальної дійсності китайського етносу. (Чень Шуан, 2007, с.23)

Чен'юй – стійке словосполучення, побудоване за нормами старокитайської мови, семантично монолітне, з узагальнено-переносним значенням, що несе експресивний характер та функціонально виступає членом речення. Саме чен'юї утворюють найважливіший клас фразеологізмів китайської мови.

Чен'юй несе в собі переносне значення, початковими матеріалами слугують вільні мовні звороти, притчі, історичні факти, філософські та релігійні вчення, легенди міфи та класична література. (Чирко, 1997) Багато вчених, зокрема Ма Гофань, вважають, що чен'юй в основному належить до книжкового, письмового стилю.

Ма Гофань класифікує чен'юй на три типи:

1. чотирискладові чен'юй, що розпадаються на два відрізки:
 - близькі за сенсом;
 - протилежні за сенсом;

- с числівниками;
 - що повторюють той самий компонент.
2. чотирискладові чен'юй, що не розпадаються на два відрізки:
- речення;
 - словосполучення.
3. нечотирискладові чен'юй.

Лінгвісти ділять чен'юй на дві категорії: чен'юй паралельної та непаралельної конструкції. (Зорівчак, 1983)

Чен'юй паралельної конструкції мають однакову кількість слів, лексико-семантичну відповідність, аналогічну синтаксичну структуру та закономірне чергування тонів. Так, чен'юй паралельної конструкції мають відповідні типи паралелізму: кількісний, лексико-семантичний, граматичний та фонетичний.

Така категорія чен'юй полегшує завдання перекладача побачити та визначити значення фразеологізму у тексті.

Чен'юй непаралельної конструкції схожі з непаралельною конструкцією за морфемним складом, складаються із чотирьох складів, однак зустрічаються і чен'юй, які мають п'ять та більше морфем. Така конструкція має вільну будову і по синтаксичному, і лексичному складу, а також можливе вживання службових слів (сполучники, прийменники, частинки заперечення).

1.3. Особливості фразеологізмів, що містять числівники

Числа є у будь-якої нації, їхнє виникнення пов'язане із нагальними практичними проблемами людини, вони вказують на кількість та порядок предмету при лічбі, а у сучасному світі цифри також використовують і у програмуванні. Та у багатьох мовах числа також несуть в собі символізм, відображаючи ритуальне значення та певні традиції та культуру, сприйняття чисел в кожній країні має власні особливості. Вони часто зустрічаються у

стійких виразах, приказках і прислів'ях. В Китаї числам теж приділяють неабияке значення.

Згідно «Словника лінгвістичних термінів»– числівник – частина мови, що означає певну чи абстрактно-математичну кількість або порядок предметів при лічбі і відмінюється за відмінками (кількісні числівники) або родами, відмінками і числами (порядкові числівники). (Кротневич, 1957, с.217) Так, українську мову, згідно типологічної класифікації мов, що базується на основі класифікацій Шлегеля А., Шлегеля Ф. та Гумбольдта В., відносять до флективних мов, де у вираженні граматичних значень одна із головних ролей належить флексії (закінченню). (Шлегель, 1808)

На відміну від української мови, китайську відносять до кореневого (ізолюючого) типу мов, де слово не відмінюється, а граматичні значення виражають способом прилягання одних слів до інших, або за допомогою службових слів, а також немає розрядів числівників.

Значення фразеологізмів із числівником виражається цифрами. Деякі із таких фразеологізмів відображають громадське життя та історичні події, також набувають додаткових, символічних значень, які пов'язують із уявленням людини про світ, різноманітні факти, містикою та релігійними поглядами. Тому при вивченні фразеологізмів із компонентом числівника, варто звертати увагу культурний відтінок. Більшість таких чен'юй поступово накопичуються протягом тисячоліть, містять багаті культурні значення, тому, щоб усвідомити істинний сенс, потрібно це розуміти.

В лексичному складі китайських чен'юй відповідними числовими компонентами називають кількісні та рахунково-порядкові. Як згадувалось вище, більшість чен'юй мають фіксовану форму, через що в китайській мові кількісних числівників більше. Термін «числівник», згідно «Словника української мови» означає певну чи абстрактно-математичну кількість або порядок предметів при лічбі.

Фразеологічні одиниці створюють вербальні образи в процесі мови, які в кожній мові є особливими, а наявність та вживання фразеологізмів, що у своєму складі мають числівники, допомагає досягнути окремі фрагменти.

У вільному словосполученні числівник використовується, щоб визначити точну кількість вказаних об'єктів, однак у складі фразеологізму на його значення впливає контекст. Такі фразеологізми мають відхилення від традиційної структури та семантики початкових словосполучень. Чен'юй з числівником інколи може втрачати числовий компонент та набувають якісний компонент значення, в той же час, можуть і зберігати своє початкове значення, тобто кількісну функцію.

Розбіжності значень чисел, які можна зустріти у фразеологізмах, пов'язані із доволі різною культурою та світоглядом українського та китайських народів.

Висновки до першого розділу

На основі питань, які розглядалися вище, можна зробити підсумок, що, порівнюючи з іншими науками, фразеологія почала свій розвиток нещодавно, та все ж вона привертає до себе велику увагу, як європейських, так і східних мовознавців. Фразеологізми мають чимало джерел походження та несуть у собі єдине, переносне значення із експресивним забарвленням.

Фразеологічні одиниці характеризуються національною культурою, традиціями, віруваннями та історією кожного народу, а також відображенням бачення світу. І в українській, і в китайській мовах існує велика кількість фразеологізмів, однак, сфера вживання та поняття мають певні розбіжності.

Мовознавці різних країн навели декілька класифікацій фразеологізмів на основі семантичних, граматичних та лексико-граматичних ознак. Серед класифікацій китайських фразеологізмів класичним вважається дослідження,

що взяло за основу походження та стилістичні ознаки виразів. Найбільшим розрядом серед них є чен'юй, які, частіше в чотирискладових сполуках, несуть у собі переносні значення.

До того ж, значною складовою чен'юй є числівники, які, відповідно до теоретичного дослідження у розділі, в українській та китайській мовах дещо відрізняються граматичними значеннями. Та, попри розбіжності, в обох мовах вони часто є компонентами фразеологізмів, виконуючи не лише свою звичну функцію, а й символічну.

РОЗДІЛ 2. Перекладацькі трансформації при перекладі фразеологізмів-чен'юй

2.1. Труднощі та прийоми перекладу чен'юй

Історія, література та спосіб мислення двох народів - ключові знання, які повинен мати перекладач, щоб якісно перекласти фразеологізми. Та ці теоретичні знання важливо вміти застосовувати на практиці. (Галицька, 2011, с.217)

При роботі з китайськими текстами художньої та класичної літератури часто виникає потреба у роз'ясненні певних виразів, адже цивілізація Китаю суттєво відрізняється від західної.

Не дивлячись на те, що перекладачі вже накопили певний досвід у перекладі чен'юй, та все ж для деяких перекладачів, особливо тих, хто лише почав свій шлях у цьому напрямку, виникають складнощі через розбіжність в письмі, синтаксичній структурі, культурі та звичаях, стилях, географічному, історичному та релігійному напрямках.

Наприклад, деякі фразеологізми вимагають додаткових знань, що пов'язані з історією та способом життя народу. До цього ж, географія (клімат, географічне положення) також впливає на формулювання культури. Люди пристосовуються до навколишнього середовища, щоб забезпечити себе, тому кожен народ має свій образ життя, поведінку та мислення. При перекладі необхідна додаткова інформація, які би актуалізували би специфіку поняття. Наприклад український фразеологізм «переборщити» - перевищувати міру в чомусь, складно, навіть нереально, перекласти китайською мовою, адже цей фразеологізм за основу взяв українське слово «борщ», якого у Китаї немає. Або ж «додати куті меду» - підсилити яке-небудь враження, також буде незрозумілим для китайців. (Біложенко, 2003)

Китайська мова не схожа на жодну із європейських мов, через розбіжність структур мов часто ієрогліфи важко розпізнати, прочитати,

перекласти та скласти у коректне, зрозуміле, для іншомовних людей, речення.

Проблемою є й те, що інколи перекладачі використовують буквальний дослівний переклад фразеологізму, звертаючи увагу лише на зовнішній вигляд та не враховуючи внутрішній, не виділяють їх в тексті і не можуть зрозуміти сенс. Ще однією складністю, з якою стикається перекладач, є незнання історичних подій та культури країни, що призводить до непорозумінь у перекладі.

До того ж, інколи один і той же вираз може одночасно бути і сталим, і вільним, тому у такому випадку перекладачу потрібно знати та розуміти чи є фразеологізм сталою чи вільною сполукою. (Бобков, 2016)

Деколи розбіжності між китайською та українською фразеологією не дозволяють знайти підходящі еквіваленти. Мову використовують у різних контекстах, тому сенс слів може постійно змінюватися. Переклад фразеологізмів теж тісно пов'язаний з контекстом. Через це, зважаючи на контекстуальність, семантику, стиль та експресивність, потрібно визначити метод перекладу, який допоможе зробити коректний переклад. До основних таких прийомів відносять:

- метод фразеологічного еквіваленту;
- метод фразеологічного аналогу;
- метод дослівного перекладу;
- метод описового перекладу. (Калинюк, 2019, с.268)

Метод фразеологічного еквіваленту- підбір виразу, який включає такі ж образи, та підходящого стилістичного і емоційного сенсу, тобто повний збіг образної основи та переносного значення. Такий переклад є найбільш повним, адже це допомагає читачам краще зрозуміти їх сенс. В такому випадку семантична парність будується на аналогії значень.

Наприклад: «如鱼得水» (rú yú dé shuǐ) - як риба в воді. «火上浇油» (huǒshàng jiāoyóu) - підлити масла у вогонь.

Значення ієрогліфів повністю відповідають значенню українських слів, співпадає не лише образна основа, а й переносне значення.

Або ж «走逆流» (zǒu nì liú) – йти проти течії. При перекладі на українську мову, незважаючи на контекст, значення залишається незмінним, лексичне наповнення та граматична структура повністю збігається.

Проте, таких еквівалентів доволі мало, до того ж інколи можливий невірний підбір образу, який буде схожим, та за змістом не рівнозначний.

Метод фразеологічного аналогу- підбір виразу, що має таке ж значення, стилістичний та емоційний стиль, та іншу образну основу.

Наприклад: «白白浪费掉» (báibái làngfèi diào) - витратити марно, українським аналогом є «коту під хвіст». «大海捞针» (dàhǎi lāozhēn) - ловити голку, що впала в море, аналог українського фразеологізму «шукати голку в сіні». В другому прикладі помічаємо, що образна основа китайського фразеологізму є «море», а в українській «сіно». Не дивлячись на розбіжність образності, значення збігається.

«小题大做» (xiǎo tí dà zuò) – маленьке питання, велике діло. При використанні фразеологічного аналогу отримаємо переклад «робити із мухи слона».

Аналізуючи, стає зрозумілим, що образна основа в китайському та українському варіантах не збігається, проте, в обох мовах переносне значення лишається незмінним.

Метод дослівного перекладу - створення слова або вислову за зразком будови відповідника у іншій мові, використовується для виразів, що не мають ні аналогів, ні еквівалентів в системі іншої мови. Та важливим є

збереження образності, аби читач міг легко сприйняти вираз. Такі випадки часто зустрічаються у процесі перекладу та створюють складнощі. Тоді, перед перекладачем постає завдання зробити переклад із вільним сполученням слів, для чого потрібне знання семантичних, стилістичних та структурних відмінностей фразеологізмів мови, що характеризуються культурою, традицією та історією.

Наприклад: «人尽其才» (rénjìn qí cái) - кожен цілком реалізує свої здібності, або ж чен'юй, у складі якого є числівник, також може слугувати прикладом «三个和尚没水吃» - у трьох монахів нема кому носити воду. «百川归海» (bǎi chuān guī hǎi) - все річки стікають в море. Останній вираз також може бути перекладений і за допомогою функціонального аналогу як «всі дороги ведуть в Рим».

Метод описового перекладу - фразеологізм не має аналогу і не підлягає використанню дослівного перекладу, тому лексична одиниця оригіналу замінюється виразом, який розкриває значення. В такому випадку, оригінал буде повністю відрізнятися від перекладу.

Такий прийом допомагає передати значення будь-якого безеквівалентного словосполучення в оригіналі. Так як бачення різних країн, особливо якщо порівнювати країни заходу та сходу, сильно відрізняються, то при перекладі описовим методом необхідно чітко враховувати особливості культури та світогляду народу, на чю мову створюється переклад.

Наприклад: «家徒四壁» (jiātú sìbì) - дім пустий, чотири стіни, а використовуючи описовий метод, аби перекласти на українську мову, такий чен'юй матиме значення «повна бідність». Ще одним прикладом можна навести фразеологізм «五彩缤纷» (wǔcǎi bīnfēn) - п'ять кольорів хаотично, при перекладі вищевказаним прийомом «різнокольоровий».

Завдяки описовому типу перекладу немає необхідності у роздумах над значенням, адже він чітко передає сенс виразу.

Порівнявши дослівний та описовий методи перекладу, можна знайти подібність, яка закладається в тому, що обидва прийоми використовуються при перекладі фраз, які не мають відповідників в інших мовах. Такі прийоми безеквівалентного перекладу поділяють на три типи:

- лексичні трансформації;
- граматичні трансформації;
- лексично-граматичні трансформації.

Лексичні трансформації вживають для опису змістовних та формальних відносин між словами та виразами. Цей тип має свої основні методи перекладу:

- транскрипція, транслітерація;
- калькування;
- лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

Граматичні трансформації – перетворення структури речення в процесі перекладу відповідно до норм мови, на яку створюється переклад. Сюди входять:

- дослівний переклад;
- членування речень;
- поєднання речень;
- граматичні заміни.

Лексико-семантичні трансформації – перетворення лексики та синтаксичних структур. Такий тип включає в себе:

- антонімічний переклад;
- описовий переклад;

- компенсація. (Мойсеєнко, 2013, с.159)

У процесі дослідження було розглянуто чотири методи перекладу чен'юй. Серед них найкращим прийомом перекладу можна вважати фразеологічну еквівалентність, та через велику розбіжність культур таких виразів доволі мало, що і відноситься до методу фразеологічного аналогу. Дослівний переклад є доволі складним та інколи неефективним, бо не завжди дозволяє зрозуміти сенс виразу, може бути граматично невірним і не створювати такий ж самий образ, як в оригіналі. Найбільш влучним є метод описового прийому, адже він зберігає національний колорит Китаю і чітко передає значення будь-якого безеквівалентного словосполучення.

Вміння виділити, зрозуміти та вірно перекласти фразеологізми з китайської на українську мову - одне із найскладніших завдань, що постає перед перекладачем. Для зрозумілої передачі сенсу чен'юй необхідно знати особливості семантичної парності одиниць, лексико-граматичного складу, та враховувати контекст.

2.2. Передача символіки чисел при перекладі фразеологізмів

Різні культури світу мають різноманітні способи вияву числового символізму, за якими криється національна мовна культура та її особливості. Так, сприйняття чисел народом однієї країни має певну власну специфіку, в залежності від культури.

Відмінності в осмисленні різних одиниць мови виникають саме через різні концепти в кожній мові, до них відносять: етнічний компонент, мовний, культурний та релігійний. (Ужченко, 1990) Тому, чим більше ці компоненти відрізняються, тим більш явні відмінності будуть в осмисленні мовних одиниць різними носіями мови. У переосмисленні числівника в фразеологізмі також відіграє нумерологія - сукупність вірувань та практик, які приписують числам певні властивості, залежно від культурного чи історичного контексту.

Це вчення, що в стародавньому Китаї широко використовувалась у астрономії та філософії, зараз є однією із особливостей чен'юй.

Фразеологічні одиниці з числовими компонентами займають важливе значення в китайській мові ще із стародавніх часів. Кожне число мало особливе значення та тісно перепліталось із світоглядом народу, філософією та історією Китаю. Хоч зараз сучасні люди можливо не вірять в чисельні марновірства своїх предків та не слідкують усім традиціям, та все ж деякі з них в своєму житті все ще намагаються уникнути чисел, які приносять горе, як вважалося раніше. Це також стосується і інших народів, багато хто намагається оточити себе числами, що мають сприятливу енергетику.

Західні та східні країни відрізняються між собою ледь не у всьому: мова, письмо, світогляд, менталітет та навіть зовнішність. Різниця у сприйнятті чисел також чітко прослідковується у західних та східних мовах. «Кожен народ бачить по-своєму єдиний зміст та будову буття», - пише у своїх працях німецький філолог та філософ Вільгельм фон Гумбольдт. (Гумбольдт, 2005) І справді, ця особливість відображається в національній культурі, так само і в культурах Китаю та України прослідковується розбіжність.

Фразеологічні одиниці з числівниками займають важливе місце у лексичній системі китайської та української мов. В цих мовах є велика кількість числових фразеологізмів. Розберемо деякі із таких виразів.

Китайське «一» (уї) та українське «один» часто асоціюються із об'єктами або явищами світу, що пов'язані між собою схожістю в певному відношенні. Наприклад в українській мові є велика кількість таких виразів: на один шталт, на один лад, одна плоть, одним миром мазані, однієї масті, одного поля ягода. В китайській мові також є схожі чен'юй, що за значенням означає ідентичність різних об'єктів чи явищ.

До прикладу: «一丘之貉» (yī qiū zhī hé) – дослівно: «еноти з одного пагорбу»; «千篇一律» (qiān piān yī lǜ) - тисяча розділів по одному шаблону; «一模一樣» (yī mú yī yàng) - один шаблон.

Числівник «二» (èr) - два у фразеології також може бути перекладений на більш вищому мовному рівні. В китайській мові ця цифра може відображати двосторонність та невизначеність.

Наприклад: «两面三刀» (liǎng miàn sān dāo) - два обличчя- три мечі, несе в собі негативний характер, описуючи лицемірну людину, що в українській мові має еквівалент «ні вашим, ні нашим».

Числовий компонент «2» також може бути замінений відповідником. Приміром в українській мові фразеологізм «одним пострілом убити двох зайців», що означає одночасне виконання двох різних справ, в китайській мові має відповідник «一石二鸟» (yī shí èr niǎo) - одним каменем збити дві птиці, або ж «一聚两得» (yī jù liǎng dé) - однією дією досягти подвійної вигоди.

Багато ж чен'юй не мають в українській мові близьких по формі варіантів фразеологізмів, тому переклад може бути переданий шляхом заміни на інший числівник, або ж іншу частину мови.

«Дивитися обома» в українській мові означає пильнувати, бути обережним, коли ж китайський еквівалент використовує числівник 4 для передачі сенсу, «眼觀四方» (yǎn guān sìfāng) - дивитися в чотири сторони.

Цифра, що найрідше можна зустріти у китайській мові-4 «四» (sì), вона наділена негативним характером, фонетичний збіг зі словом «死» (sǐ) - смерть вплинув на образ цифри та прикріпило значення нещастя. Через це фразеологізмів, у складі яких можна побачити цю цифру, дуже мало. Та все ж є вирази, які і передають негативний сенс.

До таких належить чен'юй «家徒四壁» (jiā tú sì bì) - в будинку лише чотири стіни, що означає злидні, бідність у родині.

Або ж «四分五裂» (sì fēn wǔ liè) - розділений на чотири і розбитий на п'ять, що несе в собі сенс стадії повного розпаду. Так і в українській мові 4 може нести негативне значення, наприклад «сидіти у чотирьох стінах» - ізольовано, на самоті.

Тим не менш, в Китаї, як і в Україні, цифра 4 також пов'язана із уявленням про простір, чотири сторони світу, чотири пори року.

«四面八方» (sì miàn bā fāng) - чотири напрями, вісім сторін, що в українській мові зіставлено з «з усіх куточків світу».

Майже в кожній країні світу число 7 вважається наповненим щастям та удачею, так і в українській мові воно є особливим, чарівним та дещо містичним. (Коцур, 2015) «Сім» зустрічається у багатьох позитивних фразеологізмах, як у «на сьомому небі»- задоволений, радісний, або «сім футів під кілем» - усталена форма побажання успіху, «мов сім баб пошептало» - набагато кращий. Також, часто ця цифра часто має значення «багато».

До прикладу: «за сім верств киселю їсти» - далеко і даремно йти, «за сімома вітрами» -далеко, «за сімох»- їсти дуже багато, «сім разів відміряй, один раз відріж» - дуже добре подумати, перш ніж зробити». (Ужченко, 1998)

В китайській ж мові «сім» не сприймається як щасливе число, а навпаки набувають негативний характер, означаючий «безладдя».

Наприклад чен'юй «七上八下» (qī shàng bā xià) - сім разів піднятися, вісім разів опуститися, має значення «бути в занепокоєнні», чи «七嘴八舌» (qī zuǐ bā shé) - перебивати одне одного, а також «七窍生烟» (qī qiào shēng yān) - з у сіх отворів повалив дим, тобто кипіти від злості, метати громами та блискавками, бути дуже злим.

Цікавим є те, що не дивлячись на такий негативний символізм, в сьомий день сьомого місяця за традиційним місячним календарем в Китаї відзначають китайський День Святого Валентина- Ци Сі, найромантичніше із традиційних китайських свят.

Чималу кількість «百» (bǎi) -сто можна помітити у китайських фразеологізмах з числівниками.

Наприклад: «百不失一» (bǎi bù shī yī) - зі ста не втратити ні одного, сто зі ста; «百问不如一见» (bǎi wèn bù rú yī jiàn) - краще один раз побачити, ніж сто разів почути; «百依百顺» (bǎi yī bǎi shùn) - сто разів погодитися, сто разів підкоритися, бути повністю покірний; «百身何赎» (bǎi shēn hé shú) - сто життів не зможуть відшкодувати, непоправна втрата; «百口莫辩» (bǎi kǒu mò biàn) - сто ротів не доведуть, не шукати виправдань.

Зрозумілим стає те, що і китайська, і українські мови використовують числівники як спосіб передачі культурної спадщини своєї країни, відображаючи в них світогляд населення, надаючи фразеологізмам особливу специфіку, символізм та різні асоціації. Деяким із чисел навіть надаючи позитивний та негативний символізм, спираючись на погляди, історію, міфи та традиції свого народу.

Інколи можна помітити фразеологізми, які є еквівалентні, можливо через взаємний вплив культурного характеру кожної країни одна на одну, схожий досвід, або ж спільні джерела, наприклад відомі літературні твори. А можливо причиною цього є звичайний збіг. Та все ж, культура України та Китаю в більшості має розбіжності, через що еквівалентних фразеологізмів не так і багато.

2.3. Описовий та буквальный переклад у процесі перекладу фразеологізмів чен'юй

Задля порівняння безеквівалентних прийомів перекладу фразеологізмів, що містять числівники, а саме дослівного та описового методів, звернемося до «Великого словника чен'юй» Ченюй Да Цидяня. (Ченюй Да Цидянь, 2012) Дослідження ґрунтується на вибірці китайських чен'юй з компонентом числівника, які в українській мові не мають функціонального аналогу.

Для першого прикладу візьмемо фразеологізм із цифрами 7 та 8 - «七上八下» (qī shàng bā xià)

七 - сім

上 - верх

八 - вісім

下 - низ

Дослівно: сім зверху, вісім знизу. Та такий переклад не несе в собі такої ж образності, як в оригіналі. Враховуючи, що в Китаї число 7 має поганий сенс, ймовірно, що ціле значення чен'юй матиме також негативне значення. При описовому методі це допомагає перекладачу дати більш чітке, зрозуміле для українців, визначення – бути розгубленим, тривожним.

Наступний вираз «七零八落» (qī líng bā luò)

七 - сім

零 – нуль, залишок

八 - вісім

落 - опадати

Він також містить у собі цифру 7, з таким же негативізмом, як і перший приклад. При дослівному перекладі «сім шматочків, вісім падінь» фразеологізм не викликає таких самих асоціацій, які виникають у носія, тому завданням є використати метод описового перекладу - «розсипатися вщент».

Серед чен'юй у складі яких є цифра 1, виділимо наступні приклади, які найкраще підходять дослідженню:

«一夔一足» (yī kuí yī zú)

一 - один

夔 - Куй

足 - достатньо

Використовуючи дослівний переклад отримаємо значення «один Куй – і досить», що звісно для носія української мови має неясний сенс. Та при описовому, більш зрозумілому, перекладі в нагоді стає знання китайської міфології. Куй – це одноноге чудовисько, де в класичних текстах його образ об'єднався із іменем Куя, музиканта, який винайшов музику та танці. Тому цей фразеологізм перекладемо як «однієї талановитої людини достатньо, щоб досягнути успіху». (Шань Хай Цзин, 1977, с.81)

«一面之词» (yī miàn zhī cí)

一 - один

面 - сторона

之 - службове слово

词 - слово

При дослівному перекладі «слово однієї сторони», при описовому «односторонній аргумент». В такому випадку обидва прийоми будуть доцільні, однак останній метод все ж залишиться більш доцільним.

«一帆风顺» (yī fān fēng shùn)

一帆 – один парус

风顺 – попутний вітер

Дослівно: «один парус попутний вітер». Використовуючи описовий метод можна досягнути більш повне пояснення «без перешкод».

Фразеологізм, що містить 1 та 10: «一目十行» (yī mù shí háng)

一 - один

目 - око

十 - десять

行 - ряд

Дослівно: «один погляд, десять рядків», зберігається наявність числівника, описово: «пробігти очима, швидке читання». В даному випадку можна використати і той, і той методи.

«四面楚歌» (sì miàn chǔ gē)

四 - чотири

面 - сторона

楚 - Чу

歌 - пісня

З чотирьох сторін пісні Чу. Такий дослівний переклад не дозволяє перекладачу вірно донести сенс виразу. Так, такий фразеологізм передається за допомогою описового перекладу, коли перекладач використовує свої знання з історії Китаю та знає, що Чу – китайська династія, яка також відома як Протистояння Чу і Хань. (Сима Цзянь) Описовий переклад: «бути оточеним ворогами з усіх сторін».

Ще один приклад візьмемо чен'юй із цифрою 5 «五斗折腰» (wǔ dòu zhé yāo)

五 - п'ять

斗 - доу

折腰 - кланятися

Дослівно перекладемо як «за п'ять доу кланятися». Такий переклад може бути не зовсім ясным для українців, адже в Україні немає поняття «доу». Перекладач, який знає, що «斗» - це міра в китайській мові, яка використовується для сипучих та рідких речей, при перекладі даного фразеологізму, вибере описовий метод і перекладе наприклад як «терпіти приниження».

Наступний приклад чен'юй, із цифрою 6, є найбільш яскравим прикладом того, що дослівний переклад не завжди є коректним. «六月飞霜» (liù yuè fēi shuāng).

六 - шість

月 - місяць

飞 - літати

霜 - сніг

Буквально перекладається «у шостому місяці випав іній», де український читач, скоріш за все, проведе аналогію із виразом «як грім серед ясного неба», тобто зненацька, раптово. Проте, насправді вираз має зовсім інакший сенс. Його значення пов'язують із несправедливо покараним сановником, через чий сльози в теплу погоду з'явився іній. Отже, описовий переклад наступний: «несправедливе звинувачення та покарання».

«精金百炼» (jīng jīn bǎi liàn)

精 - чистий

金 - золото

百 - сто

炼 – плавити

Дослівно означає «чисте золото сто разів потрібно плавити», проте описовий переклад нестиме більш зрозуміле значення «справжній талант важко виховати».

Наступний фразеологізм «千难万险» (qiān nán wàn xiǎn).

千 - тисяча

难 - складність

万 - десять тисяч

险 - небезпека

Має дослівний переклад «тисяча складнощів, десять тисяч небезпек». Перекладач, для того щоб чен'юй був змістовно зрозумілим, замінить широке значення, пояснюючи сенс виразу. Так, переклад буде наступним: «чисельні складності».

Розглядаючи вибірку із наведених прикладів та порівнюючи дослівний та описовий методи перекладу, можна вважати, що останній є найкращим серед цих двох типів безеквівалентних перекладів.

Висновки до другого розділу

У другому розділі, завдяки проаналізованим складнощам, які постають перед перекладачем при перекладі чен'юй, було визначено, що додаткові

знання історії та культури іншого народу є запорукою вдалого перекладу фразеологізмів.

До того ж, важливим вмінням є і вдале визначення методу перекладу, яких у роботі виділили чотири: фразеологічного еквіваленту, фразеологічного аналогу, дослівного та описового перекладів. А також розібрали кожен метод на прикладах, проаналізувавши у яких випадках українські слова відповідають сенсу китайських ієрогліфів, збігається переносне значення та образність.

Окрім цього, на прикладах, зіставивши фразеологізми з числівниками обох мов, позначили відмінності символізму чисел, закладені кожним народом. Визначивши, що, хоч в основному, цифри 7 та 4 несуть негативізм, та все ж інколи можуть мати і позитивне значення.

Прикладами чен'юй, до складу яких входять числівники, зіставили два безеквівалентних прийоми перекладу. Визначили, що дослівний переклад часто є незрозумілим, а описовий якнайкраще допомагає виразити значення фразеологізму.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання дослідження було визначено, що фразеологія є невід'ємною частиною мови як китайської, так і української, що несе у собі набутий роками досвід народів. Як мовознавчий розділ, фразеологія вивчає лексичне значення, походження та вживання сталих виразів мови, включаючи в себе ідіоми, прислів'я, приказки, афоризми, та ставить перед собою завдання класифікувати фразеологізми та визначити взаємодію фразеологізмів з частинами мови. А задля виявлення таких сталих виразів у тексті та коректного їх перекладу важливими є знання культурної спадщини кожного із народів.

Вміщаючи в себе єдине значення, образність та емоційність, фразеологізми стали предметом дослідження багатьох науковців. Хоча наука є доволі молодого, та все ж нею цікавляться чимало дослідників, які вивчають її проблематику, розглядають теоретичні основи, складають словники. А також, деколи взявши за основу ідеї одне одного, класифікують фразеологізми згідно їхньої семантики, лексичних, семантичних та граматичних ознак, а також походження та стилістичних особливостей.

Відзначивши значущість класифікації китайського вченого, у роботі за основу взяли найбільший, серед виділених п'яти, розряд, а саме чен'юй. Завдяки переносним значенням та виразності, вони чітко висвітлюють китайський етнос.

Китайська та українські мови широко використовують фразеологізми із числівниками, що зі сторони структури і граматики чітко окреслюють особливості двох народів, відображають національно-культурні особливості, історію, представлення народу про те чи інше явище або предмет, що оточує нас. Завдяки фразеологізмам можна більше дізнатися про життя та світосприйняття культурного простору.

Вивчення символізму чисел показало наскільки сильним є зв'язок між ними та культурою китайського народу, що повинен враховувати перекладач при своїй роботі.

Проаналізувавши символіку українських та китайських чисел, приходимо до висновку, що хоч число 7 є наповненим позитивним значенням у багатьох країнах, та у Китаї ж воно сповнене зовсім іншого сенсу, так і цифра 4 у китайській фразеології в основному наділена негативізмом.

Розбіжності в менталітеті, культурі, традиціях, історії викликали відповідні розбіжності в образних значеннях чисел. Цей факт, в свою чергу, приводить до складнощів перекладу. На ряду з іншими труднощами також виявили, що попри вже набуті багаті знання іншими дослідниками у перекладі чен'юй, все ж залишаються певні проблеми, з якими зіштовхується перекладач, зокрема розбіжності письма і структур. До всього ж, часто приділяючи увагу зовнішньому вигляду фразеологізму, він не виділяється у тексті, що в свою чергу приводить до незрозумілого перекладу.

Задля подолання труднощів перекладу, у роботі на основі вибірці із прикладів було проаналізовано чотири загальні прийоми, які вивчивши, полегшують процес перекладу.

Опрацювавши метод фразеологічного еквіваленту, фразеологічного аналогу, дослівного та описового перекладів, та порівнявши їх на прикладах китайської та української мов, прийшли до висновку, що хоч фразеологічний еквівалент є найбільш влучним методом перекладу, адже образність та переносне значення повністю збігається із оригіналом, та таких висловів доволі мало. А дослівний переклад, де створюється вислів чи слово за принципом відповідника, часто викликають складність у розумінні перекладеного фразеологізму.

Спираючись на такі висновки, впливає ще один – описовий переклад, який використовується для фразеологізмів, що взагалі не мають аналогів і

оригінал повністю відрізняється від перекладу, найкраще передає зміст та не викликає непорозумінь у значенні для читача. Хоч цей метод і вважаємо найкращим, та від перекладача він вимагає низку додаткових знань, зокрема культурні особливості обох народів.

Наведені у роботі прийоми перекладів, а також порівняння культур цифр у Китаї та Україні, що допомагають відчутти різницю їх сприйняття, можуть бути використані перекладачами практично при роботі із чен'юй з числовим компонентом. Перспективною подальшого дослідження бачиться продовження вивчення структури чен'юй з числівником, а також їх особливостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Потебня О.О. (1930). Із лекцій по теорії словесності.
2. Шарль Баллі. (1905). Нарис стилістики.
3. Шарль Баллі. (1909). Французька лінгвістика.
4. Чжан Юньянь. (1959). Введення в лексикологію.
5. Білодід І.К., Бурячок А.А., Гнатюк Г.М. (1979). Словник української мови. Том 10. (с. 638).
6. Кочерган М.П. (2006). Вступ до мовознавства. Друге видання.
7. Алефіренко М.Ф. (1987). Теоретичні питання фразеології. (с. 152)
8. Баран Я.А. (1988). Фразеологія у системі мови.
9. Войцехович І.В. (2007). Практична фразеологія сучасної китайської мови.
10. Ма Гофань. (1959). Короткий огляд чен'юй. (с. 51).
11. Дащенко Г.В., Аулова М.В., Гаджиєва Г.Ю. (2015). Теорія та практика перекладу. (с. 46)
12. Скрипник Л.Г. (1973). Фразеологія української мови. (с. 12)
13. Кочерган М.П. (2010). Загальне мовознавство: підручник.
14. Чень Шуань. (2007). Методика навчання студентів розумінню та інтерпретації китайських ідіом чен'юй на просунутому етапі мовного вузу. (с.23).
15. Чирко І.К. (1997). Китайська мова.
16. Зорівчак Р.П. (1983). Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія.
17. Кротневич Є.В., Родзевич Н.С. (1957). Словник лінгвістичних термінів. (с. 217).
18. Шлегель Ф. (1808). Про мову і мудрість індійців.
19. Галицька О.М. (2011) Фразеологізми як знаки культурної інформації. (с. 72).
20. Біложенко В.М., Гнатюк І.С., Дятчук В.В., Неровня Н.М., Федоренко Т.О. (2003). Словник фразеологізмів української мови.

21. Бобков В.О. (2016). Основні теоретичні засади контекстологічного, описового та варіаційного методів дослідження фразеології.
22. Калинюк Т.І. (2019). Методи дослідження фразеології. (с. 268).
23. Мойсеєнко Л.А. (2013). Теоретико-методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць. (с. 159)
24. Ужченко В.Д., Авксентьєв Л.Г. (1990). Українська фразеологія.
25. Гумбольдт В. (2005). Про вивчення мов, або план систематичної енциклопедії мов.
26. Коцур В.П., Потапенко О.І., Куйбіда В.В. (2015). Енциклопедичний словник символів України.
27. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. (1998). Фразеологічний словник української мови.
28. Ченюй Да Цидянь. (2012). Великий словник чен'юй.
29. Шань Хай Цзин. (1977). Каталог гір та морів. (с.81).
30. Сима Цзянь. Історичні записки.